

ПРО МИРНІ ПЕРЕМОВИНИ, ПЕРЕМОГУ І КАПІТУЛЯЦІЮ

«Війна є актом насильства й застосуванню його немає меж; кожна зі сторін, що бореться, встановлює правила для іншої... Війна – річ небезпечна. Тож благодущність в ній неприпустима».

Карл фон Клаузевіц

**Стамбульський симулякр
на тлі глобального переділу світу**

З Вікіпедії довідуємося, що війна може завершуватися беззастережною капітуляцією одного з супротивників, мирним договором, що почасти задовільняє сторони, котрі беруть участь у війні або повною окупацією території країни, щодо якої здійснено агресію.

Нині доволі точно визначення понять «капітуляція», «мирний договір», «окупація» дає вже навіть генеративний ШІ: **«Капітуляція:** Якщо одна із сторін визнає, що більше не може продовжувати війну, вона може капітулювати. Це означає, що сторона визнає себе переможеною і готова припинити військові дії; **Мирний договір:** Після певного часу бойових дій сторони конфлікту можуть вирішити завершити війну і укласти мирний договір, в якому будуть визначені умови припинення воєнних дій та розподілу перемог і територій; **Окупація:** Можливий сценарій, коли одна сторона повністю окупає територію іншої країни. Це може означати як повне перегрупування сил, так і припинення воєнних дій, проте, залишається питання подальшої політичної ситуації на окупованих територіях».

Аналізуючи паузи у воєнних діях, знаменитий військовий теоретик Карл фон Клаузевіц у трактаті «Природа війни» – взірці стратегічного мислення – наголошував: *«Пауза у воєнних діях, точно кажучи, суперечитиме самій природі справи, бо обидві супротивні армії, як два ворожих елементи, мають безперервно винищувати один одного, подібно до того як вода і огонь ніколи не можуть опинитися в стані рівноваги, але доти будуть діяти одне на одне, поки якийсь із цих двох елементів не зникне остаточно».*

16 травня у палаці Долмабахче, що в Стамбулі, завершилися тристоронні переговори делегацій України, США та Туреччини. Втім навіть сторонньому глядачеві/слухачеві/читачеві ці квазидипломатичні балачки видались скоріш політичним цирком, симулякром, або фарсом, ніж повноцінними міжнародними перетракціями. Не зарадили успіхові розрекламованих перемовин й драгомани з української на російську і навпаки.

Стамбул-2025

Пруський офіцер мав рацію. Так, міністр оборони України Рустем Умеров, який очолював українську делегацію у Стамбулі, заявив, що Україна готова до прямих переговорів на найвищому рівні, щоб знайти «реальні шляхи до стійкого та справедливого миру», що мир можливий лише за умови, що Росія виявить готовність до конкретних дій, серед яких – повне припинення вогню на праймні 30 днів та здійснення гуманітарних кроків, таких як повернення насильно депортованих українських дітей та обміни військовополоненими за формулою «всіх на всіх».

Тоді ж Володимир Зеленський уточнив: **«Україна готова зробити всі реалістичні кроки для завершення цієї війни.** Я закликаю Путіна надати своїй делегації реальні повноваження. Протягом дня я буду інформувати всіх про те, що відбувається в Стамбулі й чи є шанс, що російська делегація **зробить реальні кроки, щоб зупинити вбивства та покласти край війні».**

2 лютого 2025 року в інтерв'ю Associated Press (<https://apnews.com/article/russia-ukraine-war-trump-talks-ceasefire-00af5f61f1faf41e78a3b4e072c21a14>) президент України заявив: **«Ми боремося, ми тримаємося, ми робимо все, щоб наблизити мир. І сьогодні ми, як ніколи за ці три роки війни, близькі до нього (?! – О. Р.). <...> Ми повинні зробити все, щоб відновити стабільність і забезпечити справедливий мир для всіх українців».**

Як бачимо, українська влада досі не навчалась називати речі своїми іменами. Традиційно забута порада славетного Рене Декарта: *«Уточнюйте значення слів, і ви позбавите людство половини його оман».* Справді. Що воно за поняття таке – «стійкий та справедливий мир»? Що вкладає український президент у словосполучення «завершення цієї війни», «покласти край війні», «ми, як ніколи за ці три роки війни, близькі до нього (миру. – О. Р.)» і не пояснює при цьому, що буде з окупованими територіями? Тим ча-

сом російська делегація вперто вимагала/вимагає від України виведення військ «зі своєї території» для забезпечення припинення вогню (<https://www.unian.ua/live/peregovori-u-stambuli-onlayn-24.html>).

Чекати від путіна «справедливого миру» заняття невдячне – навіть гуманістична вимога української сторони здійснити обмін військовополоненими за формулою «всіх на всіх» уповні не виконана.

Розраховувати на завершення російсько-української війни чи навіть на її призупинення наївно. У нашому випадку так званий переговорний шлях веде до продовження перемовин з московією, яка вперто намагається отримати від України офіційну згоду навіть не планувати у майбутньому повертати окуповані території військовими засобами. І найменші спроби української сторони повернути окуповані землі дипломатичним шляхом політично оцінюватиметься як вияв реваншизму. Тобто йдеться про беззастережну капітуляцію України, про припинення опору агресії.

Уявити, що на всій протяжності фронту (а це понад 1000 км) буде припинений вогонь і загарбник відійде на лінію кордону 1991 року наївно. Ідилічної картинки не буде.

Фундаментальна проблема полягає в тому, що Росія хоче отримати те, на що вона не має права, а Україна не може повернути своє військовим шляхом. Державний секретар США Марко Рубіо в сенатському комітеті з міжнародних відносин заявив, що закінчити війну в Україні військовим шляхом неможливо: «Ось із чим ми можемо погодитися: військового вирішення цієї кризи не існує. І ми повинні завершити її шляхом переговорів. І фундаментальна проблема, яка стоїть перед нами в Україні, полягає в такому: Росія хоче отримати те, чого в неї немає і на що вона не має права. А Україна хоче отримати те, що не може повернути військовим шляхом».

Постає драстичне питання: рятувати території чи людей? Заяви верховного головнокомандувача, що наразі Україна неспроможна силою зброї відвоювати окуповані території через гальмування зовнішньої допомоги, через проблеми мобілізації, корупцію та недофінансування ОПК тощо, – це лише частина жорстокої правди. По суті, маємо мовчазну згоду на відмову від збройної деокупації українських територій у майбутньому. За такою логікою маячить чергове роззброєння України на брутальну вимогу раші.

30 підписаних Зеленським рекламних безпекових угод і красиві фото з коаліцією охочих і рішучих мир не наближають. Безпекові гарантії в розпіареній угоді про мінерали не прописані. Уповати на допомогу західноєвропейських країн? 17-й пакет санкцій проти Росії, націлений на близько 200 суден тіньового флоту, нещодавно схвалений ЄС, – це гарна допомога Україні, але її замало.

«Тіньовий флот» РФ – головна мішень 17-го пакету санкцій ЄС проти Росії Фото: Frank Molter/dpa/picture alliance

Колишній міністр закордонних справ Литви Габріелюс Ландсбергіс доволі скептично поставився до результатів ухвалених рішень «коаліцією охочих» щодо допомоги Україні. Так, у своїй статті «Коаліція бажаючих зробити що?» (<https://landsbergis.com/the-coalition-of-the-willing-to-do-what/>) політик звернув увагу на таке: «Наприклад, ми багато чули про тисячу кораблів так званого тіньового флоту Росії. Після місяців переговорів Європи вдалося домовитися про санкції проти менш ніж 200 кораблів. Додайте це до 100 кораблів, які раніше були санкціоновані, і ми швидко наближаємося до 300! З тисячі. Це означає, що 700 суден досі пливають з Санкт-Петербурга куди завгодно – перевозять російську нафту та повертають назад юані, рупії чи будь-яку іншу валюту, яку використовують їхні покупці. А це означає, що російська скарбниця досі наповнюється грошима. <...> Хоча ми почули багато слів і прочитали багато оголошень з моменту нападу Джей Ді Венса в Мюнхені, в Європі немає ні військ, ні майже жодної зброї, ні заморожених активів, ні протиповітряної оборони, ні руйнівних санкцій, ні вступу, ні нових тарифів, ні Таурусу. То що ж насправді відбувається? Мене непокоїть те, що відповідь – «нічого». Або, можливо, все ще гірше. Можливо, це і є план. Можливо, ніхто «не бажає» робити щось більше, ніж просто говорити про свою готовність. <...> Для тих, хто намагається знайти спосіб виконати свої обіцянки підтримувати Україну, у мене є запитання: чи намагалися ви насправді підтримувати Україну?».

Хронологія цинізму

Як відомо, повномасштабному вторгненню російської федерації в Україну передувала заява Путін, щодо проведення «денацифікації України», її демілітаризації, інакше кажучи, позбавлення України самостійності та незалежності, зміни влади. Згодом ерефія ухвалила рішення про включення до свого складу п'яти регіонів України – Крим, Донецьку, Луганську, Запорізьку Херсонську області. За словами росіян, аби вогонь припинився, українські війська мають вийти з цих територій.

16 травня очільник делегації рф в Стамбулі Володимир Медінський озвучив ті ж вимоги – суттєве зменшення ЗСУ, заборона мати певні типи озброєнь, вирішення питання РПЦ в Україні, вирішення питання російської мови тощо. Чи можна з московитами домовлятися на таких умовах? Питання риторичне.

Сергій Кислиця, перший заступник міністра закордонних справ, член української делегації на переговорах із РФ у Стамбулі розповів, що росіяни вдавалися до постійних погроз і аморальних заяв: «Кількість трешу, погроз, цинізму і аморальних заяв – це йшло майже суцільним потоком. Ви вже чули і про довжелезні якісь псевдоісторичні екскурси, про те, що «сьогодні ми вимагаємо 4 області, завтра ми будемо вимагати 8 чи 6», про те, що «тут серед членів делегації дехто може втратити більше родичів». Або, наприклад, на якомусь етапі глава російської делегації каже...: «По суті, війна – це коли росіяни вбивають росіян, з певними нюансами». По суті, тобі та сторона заперечує твоє існування як нації, тобі в обличчя кажуть: «Ти не українець, ти росіянин, ми просто тебе вбиваємо, просто росіяни вбивають росіян».

«Ми не хочемо війни, але ми готові воювати рік, два, три – скільки б це не зайняло. Ми воювали зі Швецією 21 рік. Як довго готові воювати ви?» – вдавсь до брутальних погроз Медінський. Впійманий на плагіаті дисертації та фальсифікації наукових здобутків, цей горе-вчений за-

мовчує, що Північна війна, затіяна Петром I, коштувала новітній імперії близько чверті її тодішнього населення. Нездарма російський історик Василь Ключевський схагертизував армію Петра I як «морильню». Тим самим немов би нагадуючи, що задля ефемерної мети новітні луб'янські опричники зі звороднілою неоімперською босотою готові до ноги витовкти співвітчизників і вищент зруйнувати власну економіку.

У квітні 2023 року він цинічно заявив: «Ми не маємо конфлікту з Україною. Ми, на жаль, маємо конфлікт традиційних колоніалістів, які століттями будували успішні колоніальні імперії, з територією, яка не захотіла бути колонією».

Цьогоріч, 18 травня, Путін, нічтоже сумняшеся, заявив журналісту «Росії 1» Павлу Зарубіну: «Достатньо сил, засобів для того, щоб довести розпочате у 2022 році до логічного завершення з потрібним для Росії результатом. Цей результат – це усунення причин, які спричинили цю кризу, створення умов для довгострокового сталого миру та забезпечення безпеки російської держави, забезпечення інтересів наших людей на тих територіях, про які ми завжди говоримо, і там, де проживають люди, які вважають російську мовою рідною мовою, і вважають Росію своєю батьківщиною».

За день до цього стратегічного одкровення заступник голови Ради безпеки РФ Дмитро Медведєв у соцмережі X традиційно вдався до погроз: «Усім ворогам Росії, які висувують ультиматуми про переговори, слід запам'ятати просту річ: мирні переговори самі по собі не завжди призводять до закінчення бойових дій. Невдалі переговори можуть призвести до початку більш жасливого етапу війни з новою зброєю та учасниками».

За інформацією The New York Times (<https://www.nytimes.com/2025/05/20/us/politics/trump-ukraine-russia.html>), після розмови 19 травня з російським візаві, схоже, Дональд Трамп відмовився приєднатися до європейського прагнення запровадити нові санкції проти Росії. У розмові з Володимиром Зеленським і європейськими лідерами амери-

канський президент сказав, що Росія та Україна повинні самостійно знайти рішення щодо війни. Сподіватися на те, що Трамп дасть хід законопроекту сенатора Ліндсі Грема про нові антиросійські санкції не варто.

Після розмови із Трампом Путін вийшов до журналістів. Цинізм вихованця Луб'янки зашкалював: «Насамперед я подякував президенту Сполучених Штатів за підтримку з боку США поновлення прямих переговорів між Росією та Україною щодо можливого укладання мирної угоди. Президент Сполучених Штатів висловив свою позицію щодо припинення бойових дій і перемир'я. Я зі свого боку також зазначив, що і Росія виступає за мирне врегулювання української кризи (Маємо характерний приклад зумисне викривленого формулювання – російсько-українську війну вперто називають терміном «українська криза», – О. Р.). Ми повинні просто визначити найбільш ефективні шляхи руху до миру. Домовилися з президентом Сполучених Штатів про те, що Росія запропонує і готова працювати з українською стороною над меморандумом з приводу можливого майбутнього мирного договору з визначенням низки позицій таких як, наприклад, принципи врегулювання термінів можливого укладання мирної угоди і так далі, включаючи і можливе припинення вогню на певний час у разі досягнення відповідних домовленостей. До речі, контакти між учасниками зустрічі та переговорів у Стамбулі відновилися і це дає підстави вважати що ми загали на правильному шляху. Питання, звичайно, в тому, щоб російська та українська сторона виявили максимум прагнення до миру і знайшли б ті компроміси, які б влаштували всі сторони. При цьому хочу відзначити, що в цілому позиція Росії ясна. Головне для нас усунути першопричини цієї кризи».

Інакше кажучи, не буде жодного припинення вогню, доки не будуть усунені «першопричини кризи». А саме: підтверджені гарантії нейтрального статусу України, її відмова від НАТО, відмова від західної військової допомоги, послаблення української ідентичності, збереження контролю над окупованими територіями.

19 травня після телефонної розмови з російським диктатором Дональд Трамп заявив, що «Росія і Україна негайно розпочнуть переговори про припинення вогню і, що більш важливо, про завершення війни». Це прозвучало як доконаний факт. Цілком у стилі американського президента. Натомість Путін відкинув безумовне припинення вогню. Мовляв, це можливе лише після досягнення відповідних домовленостей. За словами диктатора, РФ та Україна повинні знайти компроміси, які влаштовують обидві сторони. Цитата: «Ми повинні визначити найбільш ефективні шляхи руху до миру. Домовилися, що Росія запропонує і готова працювати з українською стороною над меморандумом з приводу можливого майбутнього мирного договору з визначенням низки позицій, як-от принципи врегулювання, строки можливого укладання мирної угоди, включно з можливим припиненням вогню на певний час у разі досягнення відповідної домовленості».

Того ж дня український президент дав брифінг, під час якого заявив, що Україна не погодиться на умови, що передбачають відведення військ з її територій: «Виводити наших війська з наших територій ніхто не буде. Це – мій конституційний обов'язок. Це обов'язок наших військових – захищати суверенітет і територіальну цілісність України. Так, зараз тимчасово окуповані є території – через агресію такої великої країни. Це зрозуміло. Але жодних ультиматумів, і ніхто не буде здавати свою землю, свої території, своїх людей, свої домівки». І далі: «Ми роз-

глядаємо можливість зустрічі усіх команд. Хочемо організувати це на високому рівні. Сполучені Штати, Україна, Росія, деякі представники ЄС та Велика Британія. Така зустріч може відбутися в Туреччині, Ватикані або у Швейцарії».

Не зовсім зрозуміло – «виводити наші війська з наших територій ніхто не буде». Складається враження, що близько 20 відсотків території, окупованої ворогом, виносяться «за дужки».

20 травня, аkurat через день після телефонної розмови Трампа з Путіним, Financial Times друкує статтю під промовистою назвою «Чи покинув Дональд Трамп Україну?» – Has Donald Trump abandoned Ukraine? (<https://www.ft.com/content/3af7c85c-b268-4e27-845d-8a521092ef7e>). Газета зазначила, що «президент [США], який пообіцяв припинити війну в Україні в перший день свого другого терміну, здавалося, умив руки від цих зусиль і залишив Україну на милість її загарбника». Згодом під час телефонної розмови з європейськими лідерами Трамп не лише чітко дав зрозуміти, що виходить [з переговорного процесу], але й не має наміру чинити додаткового тиску на Москву, поки тривають двосторонні переговори між Росією та Україною.

Фото: Brandon/Bednyakov/AP/dpa/picture alliance

«Ця розмова з Трампом стала перемогою для Путіна, – сказав Стівен Пайфер, колишній посол США в Україні, який зараз працює в Центрі міжнародної безпеки та співробітництва Стенфордського університету. – Він чітко дав зрозуміти, що припинення вогню найближчим часом не буде, тому Росія може продовжувати війну. І жодних додаткових санкцій все одно не застосовуватиметься». Такої ж думки і Вільям Тейлор, посол США в Україні з 2006 по 2009 рік: «Росіяни вестимуть переговори на низькому рівні, обмінюватимуться різними документами, а тим часом продовжуватимуть боротьбу».

Слід зазначити, що 19 травня Путін заявив про готовність Росії працювати з Україною над меморандумом, у якому будуть викладені «принципи врегулювання, терміни можливої мирної угоди та потенційне припинення вогню на певний період» у разі досягнення певних домовленостей. При цьому Київ нічого такого не знає про згаданий «меморандум». Мимоволі виникають асоціації зі зловплучним меморандумом Будапештським.

Видання Politico (<https://www.politico.com/news/2025/05/20/us-waiting-for-russian-peace-proposal-rubio-says-00360137>) пише, що на думку американців (принаймні так заявив Рубіо), «росіяни збираються написати умови, які вони вимагатимуть для того, щоб досягти припинення вогню, що потім дозволило б провести більш широкі переговори. Химерія якась. Це лише затягування війни агресором».

21 травня агенція Bloomberg (<https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-05-21/russian-advance-in-uk>

raine-is-slowing-despite-putin-s-confidence) нагадала, що після розмови з Путіним американський президент дав союзникам зрозуміти, що переконаний у перемозі Росії. Трамп демонструє байдужість до агресії РФ і бере курс на нормалізацію відносин з Москвою. А держсекретар США Марко Рубіо не може однозначно відповісти на питання, чи вважає він Володимира Путіна воєнним злочинцем – мовляв, це «складне» питання. За такою логікою московська мерзота у скорому часі може полізти до українців з обіймами, примовляючи, що їх «не так понялі».

Прикметно, що в лютому на Генеральній асамблеї Організації Об'єднаних Націй США і РФ проголосували проти резолюції із засудженням російської агресії проти України. Через Раду безпеки ООН Сполучені Штати провели свою резолюцію без звинувачень на адресу Москви, без слів підтримки на адресу Києва, обмежившись банальними закликами до миру.

Про перемовини, які не діють

Міністр закордонних справ Туреччини Хакан Фідан (в центрі), російська делегація (праворуч) та українська делегація (ліворуч) під час зустрічі в рамках українсько-російських мирних переговорів, 16 травня 2025 року

Вкрай агресивну позицію російського диктатора Європа начебто усвідомлює, розуміючи, що на перемовини кремлівський карлик може піти тільки тоді, коли переконається у відсутності сил продовжувати війну. Тому заява президента Фінляндії Александера Стубба 21 травня (<https://yle.fi/a/74-20163283>) про переговори на технічному рівні щодо припинення вогню та можливого встановлення миру в Україні, які ймовірно відбудуться у Ватикані наступного тижня, викликає здивування. Бо за логікою сучасної війни про перемовини треба забути. Із геополітичного порядку денного тема російсько-українських перемовин не зникає. Питання лише в тому, яким боком їх вести з окупантом? На яких умовах можна будувати взаємовідносини з путінською росією?

Проблему укладення миру між ворогуючими сторонами спробував сформулювати Авраам Лінкольн в інавгураційній промові 4 березня 1861 року: «Припустимо, ви вступаєте у війну, але ви не можете воювати вічно, і тоді, після того як обидві сторони зазнали численних втрат і жодна з них не досягла успіху, ви припиняєте військові дії, і перед вами знову постає все те ж старе питання: на яких умовах будувати взаємовідносини».

Як бачимо, питання залишилось без відповіді. Карл фон Клаузевіц теж не зумів запропонувати щось конкретне: «У війнах, де ні та, ні та сторона не в змозі остаточно позбавити свого противника можливості чинити спротив, мотиви до укладення миру в обох сторін то зростають, то зменшуються, залежно від оцінки ймовірності майбутніх успіхів та необхідної витрати зусиль».

Ще один епізод з історії дипломатичних перемовин. Менш задовнений. У збірнику «1941 год» (Москва, 1998. Т. 2. С. 487–490) вміщена пояснювальна записка керівника советських закордонних диверсійних спецслужб Павла Судоплатова до Ради міністрів СРСР від 7 серпня 1953 року. Він розповів, що 25–27 червня 1941 року був викликаний до службового кабінету колишнього тоді народного комісара внутрішніх справ СРСР Берії, який повідомив, що є рішення советського уряду, згідно з яким треба неофіційним шляхом з'ясувати, **за яких умов Німеччина погодиться припинити війну проти СРСР** і призупинити наступ німецько-фашистських військ. Судоплатову було наказано зустрітись з болгарським послом у СРСР Стаменовим, який, за відомостями НКВД СРСР, мав зв'язки з німцями, та поставити у розмові чотири запитання: 1. Чому Німеччина, порушивши пакт про ненапад, розпочала війну проти СРСР; 2. Що Німеччину влаштувало б, на яких умовах Німеччина згодна припинити війну, що потрібно припинення війни; 3. Чи влаштує німців передача Німеччині таких радянських земель, як Прибалтика, Україна, Бессарабія, Буковина, Карельський півострів; 4. Якщо ні, то на які території Німеччина додатково претендує.

Доктор історичних наук Владислав Гриневич пише, що наприкінці 1944 року в листі до нацистського вождя Й. Геббельса рішуче наполягав на мирі з Росією (Гриневич В. Гітлер і Сталін у пошуках сепаратного миру – https://zn.ua/ukr/SOCIUM/gitler_i_stalin_u_poshukah_separatnogo_miru_nerozgradana_zagadka_drugoyi_svitovoyi_viyini.html). Схилялася до ідеї советсько-німецького миру і Японія, представники якої повідомили Сталіну про німецькі умови перемир'я. 1. СРСР і Німеччина повертаються до кордонів 1939 р. по річці Сян; 2. СРСР передає Німеччині право контролю над сільським господарством України з одночасним створенням на цій території «німецького коридору» або Української автономії; 3. Німеччина повертає Росії Бессарабію; 4. Одеса одержує статус порто-франко; 5. Близький Схід, за винятком Туреччини, але включаючи Єгипет (без нафтових районів), переходить під сферу радянського впливу; 6. Індія – під сферу радянсько-японського впливу».

Як пише В. Гриневич, ознайомивши Кремль із цими пропозиціями, японські дипломати заявили, що їхня країна готова виступити гарантом виконання умов угоди. Сталін загалом був за підписання угоди про мир. Такої ж позиції, як випливало з дипломатичних джерел, дотримувалися тоді й Л. Берія, Г. Жуков, деякі інші представники вищого військового командування, а також частина членів політбюро ЦК ВКП(б).

Слід зазначити, що упродовж війни між нацистською Німеччиною і сталінським Советським Союзом у нейтральній Швеції, під дахом дипломатичного представництва СРСР підтримувалась сепаратні контакти. «В одному з повідомлень повіреного у справах США у Фінляндії йшлося про таємні переговори у Швеції наприкінці квітня 1943 р. між послом СРСР А. Коллонтаєм та німецьким дипломатом Томпсоном. Відповідно до цієї інформації, переговори розпочалися 18 квітня, тривали кілька днів і торкалися питань «створення автономної Української держави як буфера між СРСР та Німеччиною»; «досягнення сепаратного миру між двома державами й передання Балтійських республік Росії». <...> Цілком можливо, що саме українська проблема стала каменем спотикання в питанні про укладання радянсько-німецького миру й не дала змоги сторонам дійти компромісу. <...> Попри всі пери-

петії, контакти в Стокгольмі між радянськими й німецькими представниками не припинялися й надалі. Так, влітку 1943 р. у столиці Швеції з'явився високий радянський дипломат А. Александров, який невдовзі взяв участь у новому турі радянсько-німецьких контактів. У вересні 1943 р. до Стокгольму з цією ж метою прибув заступник наркома внутрішніх справ СРСР, колишній посол Радянського Союзу в Німеччині В. Деканозов. За пізнішими висновками німців, «стокгольмські переговори» перервав Гітлер». (Гриневич В. Гітлер і Сталін у пошуках сепаратного миру).

Жодна війна не закінчується в дипломатичний спосіб. Дипломатичні перемовини між ворогуючими сторонами під час мілітарного протистояння не афішуються, їхні учасники тихцем промацують шляхи можливих компромісів. Офіційна дипломатія вступає в гру, коли заходить мова про капітуляцію однієї зі сторін. Нинішні перемовини з путіним містять в собі згоду української сторони на визнання поразки.

Перемовини в Білорусі. Березень 2022 р.

Сепаратний мир – це заувальована капітуляція одного з противників. Жодні перемовини на кшталт стамбульських нинішню російсько-українську війну не припинять. Війна путіну вигідна. Режим, економіка, суспільство ерефії налаштовані мілітарно. Якщо війна закінчиться, в путіна виникнуть проблеми. Як зовнішні так і внутрішні.

Стамбул-2022

В офісі будь-якої державної зовнішньополітичної структури є чимало шаф зі «скелетами». Залаштункові й підклимні стратегічні і тактичні перемовини, засекречені од широкого загалу політичні, воєнні та економічні ігрища – це традиційні методи діяльності дипломатичних служб. Нині можемо лише здогадуватись про суть таємної зустрічі в Омані, уявляти, що коїлось на перемовно-

му фронті у міжчасі від Самбулу-2022 до Стамбулу-2025, намагались моделювати неафішовані міждержавні перетракції на найвищому рівні напередодні повномасштабної російської агресії. Досить лише згадати історію досі не розкритого вбивства працівниками СБУ бізнесмена Дениса Кіреєва (Романчук О. Болівар не витримає двох? – <https://universum.lviv.ua/data/magarticles/files/3271.pdf>)...

Не забуваймо й класиків. «У війні чимало шляхів веде до мети, причому не в кожному окремому випадку є потреба знищувати противника. Знищення ворожих збройних сил, завоювання провінцій противника, тимчасова їх окупація з метою використання їхніх коштів, підприємства, безпосередньо орієнтовані на політичний тиск, на решті, пасивне вичікування ударів ворога – усе це засоби, кожен із яких, залежно від особливостей конкретної обстановки, може бути застосований із метою зламати волю противника» (Карл фон Клаузевіц).

Від часу закінчення Другої світової війни ерефія, як держава-спадкоємиця СССР, та Японія досі не підписали мирний договір через суперечку щодо належності Курильських островів. 28 лютого 2022 року під час дебатів в японському парламенті директор департаменту Європи МЗС Японії Хідекі Уяма заявив, що росія окупувала південну частину Курильської гряди, що суперечить міжнародному праву, як і напад на Україну.

Росіяни різними способами прагнуть натиснути на українське суспільство, щоб воно погодилось на капітуляцію, на яку українські політики наразі відкрито не наважуються. В українській владі великі проблеми з суспільством і ЗСУ. Технічні погодження щодо вироблення так званих умов мирних перемовин – це вироблення умов капітуляції. Почесної, вимушеної тощо. Будь-який переговорний контакт з ворогом, який перебуває на українській території, і погодження з ним умов припинення бойових дій – це погодження умов капітуляції.

За результатами соціологічного опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 28 лютого по 6 березня 2025 року, частина українців заради припинення війни готова погодитися принаймні на те, щоб нейтральний, позаблоковий, без'ядерний статус України був зафіксований у Конституції України – 8% громадян у західному регіоні, 26% – у центральному, 24,5% – у східному та 33,5% у південному.

Цікавими є деякі результати соціологічного опитування, що проводилося соціологічною службою Центру Разумкова спільно з Київським Безпековим Форумом з 24 квітня по 4 травня 2025 року. Так, на запитання, яку з умов вважаєте мінімально необхідною для укладання мирної угоди з Росією, прозвучали відповіді: звільнення України від російських військ у кордонах 1991 року – 39,4%; звільнення України від російських військ у по лінії розмежування початку 2022 року – 29,8 %; припускаю фіксацію кордонів по лінії фронту на момент укладання угоди – 10,8 %; важко відповісти – 19,9 %.

ПИТАННЯ: Чи вважаєте ви можливою військовою перемогу України у війні з Росією? ВІДПОВІДІ: Так – 60,6; ні – 18,8; важко відповісти – 20,6.

ПИТАННЯ: Якби це залежало від Вас, чим би Ви були готові поступитися під час переговорів з Росією? ВІДПОВІДІ: Українськими територіями – 11,1; Прозахідним вектором вільного розвитку України – 4,7; Нічим з наведеного – 56,9; Важко відповісти – 17,4.

Прикметно, що наведені відповіді були отримані в умовах значної недовіри до владних інституцій. **Негативний баланс довіри:** чиновники державного апарату (–57,0),

Верховна Рада України (– 55,1), Уряд України (– 44,3), НАЗК (– 31,7), судова система в цілому (– 53,8), прокуратура (– 35,8), спеціалізована антикорупційна прокуратура (– 31,7), ЗМІ України (– 2,6), Політичні партії (– 58,2). **Позитивний баланс довіри:** Збройні Сили України (+88,1), СБУ (+38,6), Президент України (+26,7), Національна поліція (+6,2).

На початку другої чверті XXI століття президент Туреччини Реджеп Ердоган ентузіастично налаштований виконувати посередницьку роль, аби покласти край російсько-українській війні – мовляв, будуть докладені всі зусилля, щоб канали діалогу залишалися відкритими, а переговори між сторонами продовжувалися. Позиція суперечлива. Він, очевидно, не знайомий з думкою Карла фон Клаузевіца, сформульованою ще на початку 19-го століття: «Метою війни може бути поразка ворога, тобто його політичне знищення чи позбавлення можливості чинити опір, що змусило б його підписати будь-який мир, або ж метою війни можуть бути деякі завоювання поблизу кордонів своєї держави, щоб утримати їх за собою чи скористатися ними як запорукою під час укладання миру».

Що у підсумку. Як закінчити війну

На думку експертів найбільшого за розмірами активів банківського холдингу США JPMorgan Chase & Co. (JP-Morgan) є чотири ймовірні сценарії припинення російсько-української війни: білоруський, грузинський, ізраїльський та південнокорейський. Але це в теорії. На практиці, в реальності усе значно складніше.

Визнаймо: у всі часи всі народи розробляли і розробляють тематику війни: як національний конфлікт, як релігійну, соціальну чи моральну боротьбу, як прославляння хоробрості й відваги, як навчання перемагати чи ризикувати життям на користь своєї нації та держави.

Мілітарні цілі війни звикло поясувалися або потребою оборони країни, або вимогами національного інтересу (економічними, політичними, ідеологічними), або ж мілітарна сила підтримувалася в ім'я самої мілітарної сили. Немілітарні функції «військової системи» значно ширші. Вони існують не лише для того, щоб виправдати самих себе, але й слугувати соціальним цілям.

З бігом часу війну стали трактувати як інституцію, підпорядковану соціальним системам, як продовження дипломатії, як метод досягнення економічних цілей, як політичне явище, пов'язане з розв'язанням протиріч між державами, народами, національними і соціальними групами.

Генерал-майор армії США у відставці Джеймс Дубик (James M. Dubik), старший науковий працівник Інституту з вивчення війни та професор Програми досліджень безпеки у Джорджтаунському університеті вважає, що фундаментальні причини війни не змінилися і не зміняться ніколи в найближчому майбутньому: «1. Причини війни зберігаються в серці людини. Завжди і скрізь ненависть, заздрість, сила, жадібність і інші якості людської натури приводили до воєн; 2. Війна – це сфера емоцій. Успіх війни залежить від емоцій, оскільки лише емоційний заряд змушує людей нападати один на одного; 3. Війна – це конфлікт бажань різних людей, народів, держав тощо; 4. Війна завжди двозначна. Справжні причини війни часто брехливі. Кожний бачить у ворогу лише те, що хоче побачити; 5. Війна – це не тільки застосування сили, але й загроза застосування сили; 6. Війна вдосконалює мистецтво убивати. Будь-який військовий конфлікт приводив до розвитку, іноді неймовірно швидкому, військової техніки і військового мистецтва; 7. Війна – це продовження політики іншими засобами (Дубик цитує Карла фон Клаузевіца); 8. У війні – своя логіка. Почавши, війна діє за своїм законами і формує нові закони. Вона кардинально змінює життя воюючих країн, народів і людей; 9. Війна живе в колективній пам'яті. Люди неусвідомлено оцінюють світ на основі досвіду попередніх воєн; 10. Війна може скінчитися лише двома способами: рішенням про її припинення або цілковите виснаження воюючих сторін».

Нині Україна по суті відповідальна за безпеку Європейського континенту. Бо йдеться не про локальний конфлікт, а Велику війну Європи. Її майбутнє передусім формують події на російсько-українському фронті, де в ЗСУ чимало проблем. Попри обіцянки Франції, Німеччини та Великої Британії підтримати Україну, найпотужніший союзник Києва змінює курс. Подальша військова допомога США, включаючи системи протиповітряної оборони Patriot, інтернет-сервіс Starlink та дані розвідки залишається під знаком запитання.

Путін готується до війни в Європі. РФ нарощує війська на північному напрямку. Йдеться про 500-600 тис. військових. Відновлюються старі військові бази, будуються склади, проходять навчання. Основні цілі: Норвегія, Швеція, Фінляндія, Естонія, Литва, Латвія...

Керівник ЦРУ, колишній директор Національної розвідки США, Джон Лі Реткліфф (John Lee Ratcliffe), на слуханнях у конгресі заявив, що в українців незламана воля до спротиву: «Я вважаю, що вони (українці. – О. Р.) будуть за будь-яких обставин продовжувати битися». Така визнання рішучості українського суспільства протистояти ворогові може зіграти позитивну роль у комунікаціях з американським суспільством і його екзальтованим президентом. Трампівські бізнес-перемовини з кремлівським диктатором апіорі не можуть бути ефективними. У них інша природа, інші мотивації.

Українцям треба готуватися до тривалої війни. Має бути мобілізоване все суспільство. На жаль, з початку повномасштабного вторгнення у прикордонних ділянках та в пунктах пропуску затримано 49 тисяч чоловіків, які намагалися незаконно перетнути кордон України. Хто вони? Боягузи-«ухилианти»? Зрадники? Після затримання ними укомплектували 6-7 бригад?

Влада повинна на всю потужність увімкнути політичну волю для того щоб перемогти на фронті. Можливо, настав час Рятівника Нації – Українській державі бракує ефективного, патріотичного військово-політичного керівництва, бракує мобілізації економіки, бракує пріоритетів бюджету. Україна наповнена грошами. Парадокс у тому, що вони неефективно використовуються. Посилаючись на Financial Times, Цензор.НЕТ пише (<https://censor.net/ua/news/3552569/provalni-oboronni-zakupivli-ukrayina-vtraty-la-770-mln-dolariv>), що від початку повномасштабного вторгнення РФ Україна заплатила авансом близько \$770 млн іноземним постачальникам за зброю та боєприпаси, які так і не було поставлено. 2024 року НАБУ опинилось в епіцентрі гучного скандалу: бюро «проїло» 1,9 млрд грн, а повернула державі лише 823 млн. Висновок міжнародних аудиторів шокує: установу треба не реформувати, а закрити. І це не єдина проблема. Комісія зафіксувала хронічні зливи інформації НАБУ у кримінальних справах. Дивні оборудки відбуваються в структурі Міністерства оборони України, підозри висувують керівництву Нацгвардії...

Визнаймо: боротьба з корупцією в державі впереваж імітується. Чимало мирних мирних бюджетів витрачається не за потребою – на благоустрій, на нові будівництва тощо.

Нааявність зброї уможливорює виживання держав і націй. Відсутність зброї передбачає ліквідацію суверенності. Як колись сказав Наполеон, для ведення війни мені необхідні три речі: по-перше – гроші, по-друге – гроші і по-третє – гроші.

Маємо захистити демократію – кремль чітко заявив, що воюватиме доти, доки Україна не капітулює. Тож наша екзистенційна стратегія має полягати у знищенні противника. Нам треба орієнтуватись на найгірший сценарій ведення війни – коли цивілізований світ більше не допомагатиме, а ми залишимося один на один з путінською ерефією. Маємо скористатися досвідом Ізраїлю, якому ніхто не хотів допомагати на початку виникнення цієї держави. Тож наше найперше завдання – розв'язання проблеми власного виробництва достатньої кількості зброї. Сьогодні натівський снаряд коштує в 10 разів більше ніж РВ-дрон, який може знищити дороговартісний танк.

«Збройні сили противника мають бути знищені, тобто приведені до стану, коли вони вже не можуть продовжувати боротьбу. Територія має бути завойована, бо вона може стати джерелом нових збройних сил. Але навіть після досягнення обох цілей – знищення військових сил противника й захоплення території – не можна вважати, що війна (вороже напруження й дія ворожих сил) при-

пинилася, доки не зломлена воля противника, тобто його уряд і союзники не вимушені підписати мир або народ не упокорений, бо навіть тоді, коли ми цілком оволодіємо ворожою країною, боротьба може знову спалахнути всередині країни чи за допомогою союзників ворога за її межами» (Карл фон Клаузевіц).

Нам треба розібратись зі своєю владою, вона має дослухатись до вимог суспільства. *«На жаль, український народ навіть під час війни – війни на виживання як народу – вибрав не Воїна і навіть не військового; треба розуміти, що війна Росії з Україною буде до кінця – або ми здамося (розчинимося-асимілюємося), або переможемо»* (Василь Лаптіїчук, директор Інституту Росії).

Як бути, коли на фронті бракує піхоти, коли відсутній ефективний рекрутинг, не збудовані надійні оборонні споруди. Військо треба перетворити на найкращого роботодавця, який береже солдата, який добре його оснащує, добре платить. Треба відновити Головну військову прокуратуру України, сформувати підрозділи військової поліції. Треба налагодити ефективний соціальний ліфт для військовослужбовців, передусім для офіцерів і сержантів, які мають досвід, які користуються авторитетом у підлеглих. А ще треба розвивати місцеве самоврядування, яке під час війни працює ефективніше ніж будь-які виконавчі центральні органи, скорочувати розбухлий апарат чиновників, а вивільнені кошти на їх утримання скеровувати у військовий бюджет.

Якщо Захід побачить що Україна змінюється, що її керівництво ефективне, що суспільство налаштоване перемогти рашистську країну з ядерною зброєю, він приєднається до тих, хто хоче і може перемагати.

Нам конче бракує таких систем, як зенітний ракетний комплекс Patriot (потрібно бодай 30 комплексів), аби закрити основні базові стратегічні об'єкти. Чому б не запропонувати американцям розмістити ці ЗРК на території України? Експлуатуватимуть комплекси американські екіпажі, які безпосередньо не братимуть участі в бойових діях, а лише захищатимуть мирне населення. Разом з тим це найкращий спосіб тренування «джі-ай» військових підрозділи ППО, який не створить жодний стендмітатор.

Під час війни виникають непередбачені ситуації, твориться новий моральний клімат, в якому немає місця для нудьгуючих, втомлених, багатих і бідних. Під час війни замирають або не виявляються ті структури, що підточують/поїдають суспільство. Війна виконує стабілізуючу функцію як усередині суспільства, так і в зв'язках з іншими державами-спільнотами.

У 2022 році путінський блицкриг зазнав поразки. Відтоді війна трансформувалась у протиборство на висна-

ження. А в ньому перевагу завжди має та держава яка має більшу кількістю населення, більший економічний потенціал, більшу територію. Росія наразі самотужки справляється з війною. Допомога Китаю чи Північної Кореї неспівмірна з технологічною та фінансовою допомогою Україні західних країн. Для путінської московії не існує таких викликів і ризиків, які постали перед Українською державою. Головне завдання для росіян – знищити Україну, її ідентичність. Співвітчизники путіна налаштовані саме на такий фінал російсько-українського протистояння.

Прямі переговори з росіянами – пастка для України. По них на якийсь час треба забути. Перетракції нині вкрай небезпечні для нашої державності. На якому б представницькому рівні українці не будуть вести перемовини з ерефією, її політичне керівництво постійно вимагатиме капітуляції України. Контакти з окупантами доцільні лише в контексті налагодження ефективного механізму репарацій, відшкодування моральних збитків, обміну полоненими. Уперто бажаними вступати в перемовини з ворогом має зацікавитись українська контррозвідка.

Якби не допомога цивілізованого світу, Україна війну б програла. Рівень підтримки Заходом визначить можливість протистояння і виживання Україні в подальшому. В разі поразки українці втратять ВСЕ. Історія українського народу на його споконвічних землях закінчиться.

«Немає вічних друзів і вічних ворогів, є вічні інтереси», – слушно стверджував Вінстон Черчилль. 5 червня для України завершується термін дії торговельних пільг ЄС, які з 2022 року допомагали підтримувати українську економіку. Прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск заявив, що Європейський Союз не продовжуватиме безмитну торгівлю з Україною. На тлі невизначеності щодо військової підтримки з боку США (влітку вичерпується пакет військової допомоги Байдена, а нових поставок зброї наразі не передбачено) це може призвести до негативних наслідків і для української економіки.

На рішення адміністрації Трампа щодо України може вплинути позиція Конгресу і суспільна думка США. Однак звернення до Конгресу США із закликом продовжити збройну підтримку досі не винесене в залу засідань Верховної Ради.

У 2022 році українське суспільство, українське військо не сприйняло парафування капітуляційних документів у Стамбулі. Тож московія взялася шантажувати мирних громадян за допомогою терористических атак, застосовуючи крилаті й балістичні ракети, шахеди, керовані авіабомби....

Головним порядком денним для Української держави мало б стати відновлення територіальної цілісності. Разом з тим, на думку экс-головнокомандувача ЗСУ, а нині посла України в Лондоні Валерія Залужного, нам не варто сподіватись на повернення кордонів 1991 року, оскільки у Російською Федерації є ресурси продовжувати війну. Перемогти у цій війні можливо лише через повне руйнування самої спроможності Росії вести бойові дії, вважає Залужний: «Я маю на увазі знищення її військово-економічного потенціалу передусім. У наших сучасних умовах, а для нас це величезний дефіцит людського ресурсу і катастрофічне економічне положення, в якому ми опинилися. Ми можемо вести з вами мову лише про високотехнологічну війну на виживання, де використовується мінімум людського ресурсу, мінімум економічних засобів для досягнення максимальної вигоди. На іншу війну в умовах демографії та економіки Україна не здатна і годі про це навіть думати».

Треба поставити в стрій правоохоронців, зняти з них бронь, половину особового складу МВС скерувати в ЗСУ, а ще ухвалити закон щодо ухвалення закону про держслужбу лише тих громадян, які служили у війську. Зупинити грабунки державної скарбниці. Встановити чинникам, керівникам держпідприємств і членам наглядових рад реалістичні, не захмарні зарплати, які під час війни викликають обурення у громадян. Збройним силам України бракує 400 млрд грн. Цього року дефіцит коштів держбюджету на фінансування потреб сил оборони може сягнути до 500 млрд гривень.

Тому пропозиції Петра Порошенка щодо застосування з 1 червня проти росії низки санкцій, озвучених у Верховній Раді 21 травня, виглядають більш ніж слушно: *«По-перше, ухвалити 18-й пакет санкцій ЄС, синхронізувавши його з пекельними санкціями США, проти російських нафтопродуктів та енергетики з пониженням рівня ціни. Також запровадити вторинні санкції до 500% проти тих, хто купує російську нафту і посилити тиск на тіньовий флот Московії. І санкції проти банківської системи росії, що забезпечать її параліч. Москва повинна перестати отримувати надходження від експорту нафти. Усе це потрібно для того, щоб путін не міг фінансувати війну і був змушений повернутися до переговорів на умовах Заходу та України. По-друге, різко наростити поставки зброї Україні. По-третє, ухвалити в Конгресі США синхронний з ЄС пакет фінансової допомоги на основі законопроекту Ліндсі Грема. (У вересні 2024 року цей сенатор-республіканець (соратник і близький друг покійного сенатора Маккейна) відверто висловився про існуючу зацікавленість США українськими надрами: «Українці не хочуть, щоб на їхній землі були американські війська. Їм*

просто потрібно зброю, ним просто потрібна зброя, ним просто треба зброю, і просто потрібно зброю, і просто потрібно зброю, і просто потрібно зброю, і просто треба зброю, і просто потрібно зброю, і просто потрібно зброю, і просто потрібно зброю, і просто потрібно зброю, і здобути свою зброю. Вони мають мінерали на трильйони доларів, які можуть бути корисні нашій економіці». – О. Р.). <...> *Ми ж ратифікували «ресурсну угоду»? Ратифікували. Влада казала, що елементом домовленості є надання нам зброї? Казала. Це той момент, коли зволікати немає сенсу та шкідливо. Росію треба не запрошувати до миру, а примушувати до миру. Зробити все від нас залежне для обмеження російського експорту, зокрема роботи сумнозвісного нафтопроводу «Дружба». Коли ми кажемо про «мир через силу», то маємо на увазі силу української армії. Отже, мусимо різко збільшити фінансування ЗСУ, зокрема ПДФО безпосередньо бригадам і закупівлю озброєнь, перерозподілити видатки ДСТЗІ, ганебного телемарафону та Енергоатому».*

Для дипломатичної та інформаційної діяльності відкривається неозоре політичне поле. Для його освоєння Українська держава повинна не шкодувати вкладати чималі кошти.

У доленосних ситуаціях суспільство має мобілізувати свій сукупний прагматичний розум і, відкинувши емоції, стати раціональним і прагматичним. Маємо усвідомити, що війна надовго. На десятки років. Вибору в нас немає. Відступати нам нікуди. Весь народ не може податися на еміграцію. Іншої землі не маємо. Від українців питання війни не залежить. В аналогічній ситуації був Ізраїль на початку своєї появи на політичній мапі світу і який понад 70 років продовжує перебувати у стані війни. Попри це, Ізраїль впевнено почувається серед найрозвиненіших країн на планеті. Українська держава потребує термінового перезаснування з урахуванням реально існуючого фактору довготривалої війни з росією.

Замість післямови

27 травня в ефірі Fox News (<https://www.foxnews.com/video/6373509907112>) спецпосланець американського президента з питань України Кіт Келлог повідомив: «Ми отримали список умов мирної угоди від Києва, і ми повинні отримати їх від Москви». За його словами, після того, як США отримають два документи – їх поєднують: «Складасте разом. І ставите запитання: де можна знайти спільну точку дотику, щоб звести все до купи? І коли ми отримаємо їхній (російський. – О. Р.) «терміновий план» або меморандум, тоді складемо спільний варіант, і відбудеться ще одна зустріч».

Дуже цікаво, про що саме йдеться в цьому документі. Хто саме піднів над написанням тексту? Про міжнародне право бодай якимсь чином згадується у цій взаємниченій угоді? Приміром, про повернення до кордонів 1991 року, про репарації, про дерашизацію... Сумнівно.

Виникає логічне запитання: на які **«умови мирної угоди»** сподобилося керівництво Української держави? Яка спільна точка дотику може бути з ворогом, який окупував частину території вашої держави? Чи не йдеться про банальну текстову **«рибу»** – заготовку акту про капітуляцію? І насамкінець. Коли українська влада наважиться за можливе поінформувати свій народ щодо **«умов мирної угоди»** з ерефією?

Олег К. РОМАНЧУК